

LUONNONTUOTTEIDEN HYÖDYNTÄMISEN MAHDOLLISUUDET JA KAUPALLISEN KERUUN NÄKYMÄT

Luonnontuotteiden vahvuuksia ovat ympäristöystävällisyys, raaka-aineiden terveellisyys ja riittävyys, pitkä perinne ruokakulttuurin osana ja työllistävyys syvällä maaseudulla. Ongelmina ovat suuret satovaihtelut, alhainen jalostusaste, yrittäjien ikärakenne ja alan arvostuksen puute.

Luonnontuoteala on viime vuosina kasvanut. Voimakkainta kasvu on ollut marja- ja elintarvikesektorilla, mutta myös sieni- ja yrttisektori sekä luonnon raaka-aineiden käyttö kosmetiikkateollisuuden tuotteissa, ravintolisissä ja luonnontuotteiden hyödyntäminen luontomatkailussa ovat kasvussa. Luonnontuotealan kasvua vauhdittaa metsäteollisuuden kilpailukyvyen heikentyminen. Tarvitaan korvaavia työpaikkoja metsäsektorin menetysten tilalle. Näitä on mahdollista kehittää muiden muassa hajautettuun energiatuotantoon, luonnontuotealalle ja luontoa hyödyntävään matkailuun.

Metsämarjoista puolukan keskimääräinen vuosisato on 257, mustikan 184 ja variksenmarjan 120 - 160 miljoonaa kiloa. Kun muut hyödynnettävät marjat lasketaan mukaan, yltää sato heikkona satovuonna 500 miljoonaa kiloon ja hyvänä vuonna lähes 1 000 miljoonaa kiloon. Talteen tästä määrästä otetaan 40 – 45 miljoonaa kiloa. Talteenotto on mahdollista kaksinkertaistaa ilman, että se aiheuttaa ympäristö- tai muita ongelmia. Tämä turvaisi raaka-aineen nykyistä pidemmälle jalostettuihin marjatuotteisiin ja siten koko marjaketjulle paremman tulonmuodostuksen. Sekä pienet että suuret yritykset hyötyisivät nykyistä tehokkaammasta marjojen talteenotosta.

Syötävien ruokasienten biologinen sato on lähes kaksi miljardia kiloa. Sieniä poimitaan hyvänä vuonna 5 - 10 miljoonaa kiloa, josta kaupallisesti vain 1 – 1,5 miljoonaa kiloa. Kauppasieniksi määritellyistä sienistä vain osaa hyödynnetään kaupallisesti. Näitä ovat mm. herkkutatti, haapa-, karva- ja kangasrousku, kantarelli, korvasieni, suppilovahvero ja mustatorvisieni. Ruokasienistä yli 95 prosenttia mätänee metsiin. Sienten talteenotto olisi mahdollista moninkertaistaa, mikäli ostajaverkostoa ja tuotevalikoimaa saadaan laajennettua ja kulutusta lisättyä.

Luonnontuoteala saa vetovoimaa laskusuhdanteesta. Näin tapahtui 1990-luvun alun lamassa ja myös tämänhetkinen laskusuhdanne on innostanut kotitaloudet poimimaan marjoja ja sieniä. Onpa saatu viestejä hillosokerin loppumisesta, kun eteläisen Suomen hyvä marjasato sai kotitaloudet säilömään huomattavasti aiempia vuosia enemmän marjoja talvea varten. Myös nuoret 25-30 – vuotiaat ovat löytämässä marjastuksen ja sienestyksen sadon ekologisuuden vuoksi. Alhainen hiilijalanjälki ohjaa ympäristötietoisten nuorten valintoja. Innostus kaupalliseen poimintaan sen sijaan ei ole kasvanut viime laman tapaan. Luonnontuotteiden kulutuksen kasvua tulevaisuudessa tukee myös kiinnostuksen kasvu lähiruokaa kohtaan.

Arktiset Aromit ry tekee paitsi luonnontuotteiden talteenoton ja käytön edistämistä, toteuttaa alueellisia ja valtakunnallisia hankkeita. Uutena hankkeena on juuri käynnistetty neljän maakunnan alueella Luonnosta Sinulle II –hanke. Hankkeessa kytketään luonnontuotteet osaksi maaseutu- ja luontomatkailun kehittämistä. Tällä tavoin saadaan raaka-aineelle korkeampi hinta ja matkailun kautta lisää työtä maaseudulle, vaikkakaan mitään massaturismia ei luonnontuotteiden kytkemisellä matkailuun tavoitella. Kolmivuotisen hankkeen toteutusmaakuntia ovat Pohjois-Karjala, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi. Arktiset Aromit ry:n valtakunnallisen menekinedistämishankkeen välityksellä hankkeessa kehitettyjä käytäntöjä voidaan siirtää myös muualla maassa toteutettaviksi.